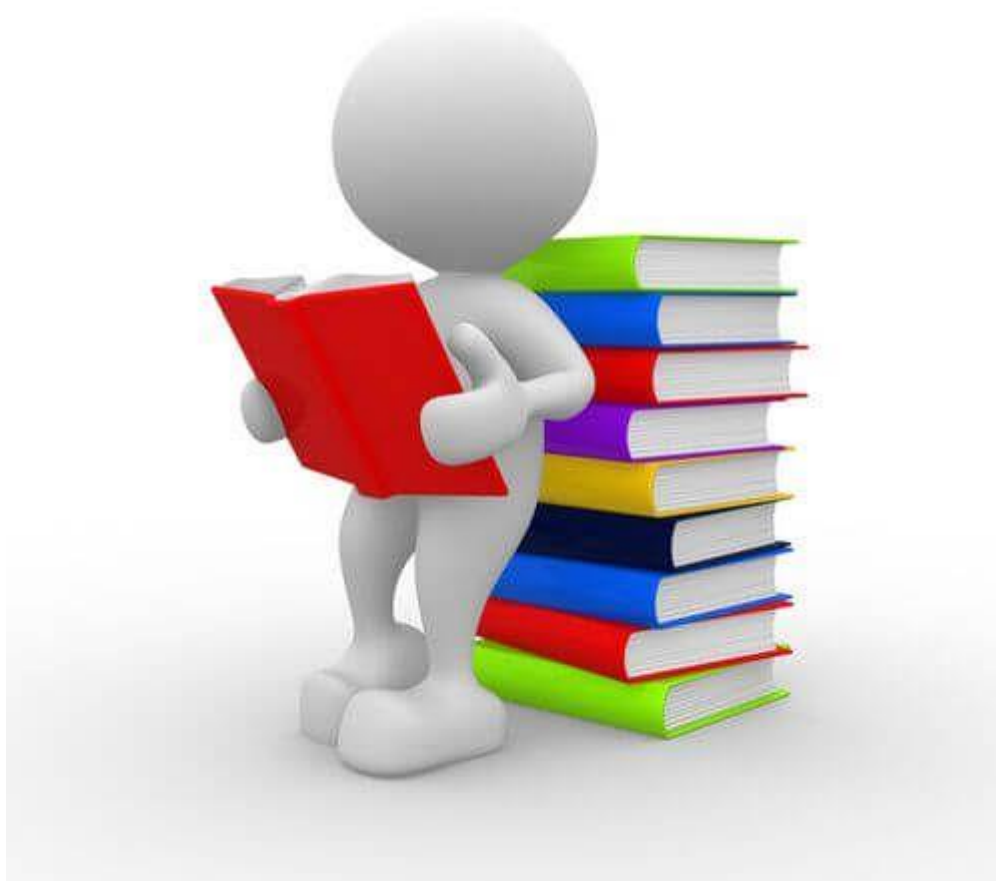

BRALNE NAVADE UČENCEV

PREDMETNE STOPNJE OŠ TRZIN

Področje: Slovenski jezik in književnost

Avtorici:

Klara Zupanc, 6.a

Miša Prevec, 6.a

Mentor:

Žan Lunar

Osnovna šola Trzin, Mengeška 7b

Trzin, marec 2025

Zahvala

Na začetku bi se radi zahvalili najinemu mentorju za dobre nasvete in vodenje skozi nastajanje raziskovalne naloge ter najinim staršem za spodbudo pri najinem delu.

Zahvaljujeva se tudi vsem učencem od 6. do 9. razreda OŠ Trzin, ki so si vzeli čas in rešili najino anketo 😊.

KAZALO VSEBINE

POVZETEK	4
Ključne besede.....	4
UVOD	5
TEORETIČNI DEL.....	6
Bralna kultura.....	8
Možnosti za razvoj bralnih navad pri učencih.....	9
Domače branje pri pouku slovenskega jezika in književnosti.....	9
Bralna značka	9
Šolska knjižnica	10
Književne zvrsti ali žanri.....	11
Stripi.....	11
Grozljivke.....	12
Romantične knjige	12
Znanstveno fantastične knjige	13
Kriminalke	13
Pustolovske knjige.....	13
EKSPERIMENTALNI DEL.....	14
HIPOTEZE	14
PRIDOBIVANJE PODATKOV.....	15
PRIKAZ PODATKOV	16
ANALIZA IN KOMENTAR REZULTATOV ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	16
PREVERJANJE HIPOTEZ	31
ZAKLJUČEK.....	33
PRIPOROČILNI BRALNI SEZNAMI	35
LITERATURA.....	40
PRILOGA	41

POVZETEK

Namen raziskave je bil preveriti, kakšen bralni okus imajo učenci predmetne stopnje OŠ Trzin, kako pogosto berejo knjige, zakaj se odločajo za branje, kako obsežne knjige berejo, kako vešči so branja ter ali menijo, da branje vpliva na njihov besedni zaklad, kar se razlikuje tudi glede na spol in starost oz. razred.

Postavili sva hipoteze ter oblikovali in izvedli anketo. Po opravljeni analizi anketnega vprašalnika sva prišli do zaključka, da lahko nekatere hipoteze potrdiva, druge ovrževa in nekatere delno potrdiva, in sicer: da polovica učencev rado bere, saj za 6. in 7. razrede velja, da jih več kot 50 % rado bere, za 8. in 9. razrede pa velja ravno nasprotno, več kot 50 % jih ne bere rado; da v nobenem anketiranem razredu 90 % učencev ne meni, da branje izboljšuje njihov besedni zaklad; da učenci vseh razredov, razen deklet v 9. razredih, najraje berejo stripe, dekleta 9. razredov pa najraje berejo romantične knjige; da samo učenci 6. razredov največ berejo zaradi sebe, ostali učenci pa berejo predvsem zaradi šole; da največ učencev 6. razredov bere knjige s 50-150 in 150-300 stranmi, 3. triada pa bere knjige s 150-300 stranmi; da največ učencev pri knjigah najbolj pritegne njihovo napeto dogajanje; ter da največ učencev 6. in 8. razredov meni, da bere »kar v redu«, učenci 7. in 9. razredov pa ocenjujejo, da berejo »zelo dobro, brez napak«.

Nekatere ugotovitve so naju presenetile, saj jih nisva pričakovali. V celoti je bila namreč potrjena samo ena hipoteza od sedmih.

Ključne besede

Branje, bralci, knjige, bralne navade, knjižne zvrsti, proza, poezija, bralna pismenost, besedni zaklad, bralne strategije, bralna značka, domače branje, tiskane knjige, e-knjige, zvočnice, branje na spletu.

UVOD

Branje je v današnji družbi pomembnejše kot kadarkoli prej. Je ključ do izobrazbe, izobrazba pa je pot do uspeha posameznika.¹

Najnovejša raziskava Knjiga in bralci VII (iz leta 2024) je pokazala, da je bilo v zadnjem letu Slovencev, ki niso prebrali nobene knjige, 42 %. Med bralci pa je le 6 % takih, ki so prebrali več kot 20 knjig. Kot glavni razlog za nebranje so anketirani navedli pomanjkanje časa. Prevladujoč vir leposlovnih knjig ostaja knjižnica. Odstotek tistih, ki so knjigo kupili, je v desetih letih zrasel z 51 na 53 %, razveseljujoč pa je podatek, da se je povečalo število kupcev v najmlajši starostni skupini. Največ knjig se še vedno proda v knjigarnah, tradicionalno dobro obiskan in priljubljen je tudi Slovenski knjižni sejem, od leta 1972 je v letu 2024 potekal že 40. sejem.²

Avtorici raziskovalne naloge v prostem času radi bereva knjige in precej časa preživiva s knjigo v roki. Ker naju je zanimalo, ali to velja tudi za najine sovrstnike, katere knjižne zvrsti najraje berejo, kako pogosto berejo knjige, zakaj se odločijo za branje knjig, kako obsežne knjige berejo, kako večji so branja ter ali po njihovem mnenju branje vpliva na njihov besedni zaklad, sva se odločili, da bova o vsem tem naredili raziskovalno nalogo.

Med pisanjem naloge sva prebrali tudi kar nekaj literature in spletnih virov na temo branja knjig, pomena branja, o vidikih bralne pismenosti ter pri tem spoznali veliko novega o razvoju branja in trendih ter o bralni pismenosti in vplivu branja na bralce.

Čeprav nas v današnjem svetu obdajajo različni viri zabave, ostaja branje knjig priljubljen način preživljanja prostega časa tudi med mladimi. Izbor knjižnih zvrsti je zelo širok, sodobna napredna tehnologija pa nam omogoča, da knjige lahko beremo tudi na e-bralnikih, računalnikih, tablicah, pametnih telefonih, ali pa jih poslušamo na navedenih digitalnih napravah kot zvočnice.

Ljubezen do knjig je univerzalna, a vsak ljubitelj knjig ima svoje edinstvene razloge, zakaj jih obožuje. Knjige nas navdihujejo, izobražujejo in povezujejo s svetovi, ki jih drugače nikoli ne bi mogli doživeti.

¹ Vzgajanje strastnih bralcev, 5 preprostih korakov do uspeha v šoli in življenju, str. 28.

² Knjiga in bralci VII, Bralna kultura in nakupovanje knjig v Sloveniji v letu 2024.

TEORETIČNI DEL

Kljub dobi digitalizacije, v kateri živimo in kljub skrbi nekaterih strokovnjakov, kaj bo z branjem v tej tehnološko vizualni dobi, se obseg branja in njegov pomen za ljudi, in s tem tudi za mladostnike, ne zmanjšujeta. Sodobna družba vse bolj potrebuje bralno in funkcionalno pismene ljudi, saj mora danes funkcionalno pismen bralec obvladati branje raznovrstnega gradiva, s katerim se vsakodnevno srečuje: od medmrežja, branja besedil na televiziji, telefonih, v časopisih, branja strokovne in znanstvene literature... do branja literarnih besedil. Zato je razvoj bralnih zmožnosti ključen v izobraževalnem sistemu otrok in mladostnikov, seveda pa tudi pozitiven odnos do branja doma.³

S pisano besedo se srečujemo vsepovsod, zato branje spada med temeljne spretnosti, potrebne in vse pomembnejše na vseh življenjskih področjih.

Bralne navade so skozi desetletja doživele pomembne spremembe, ki so tesno povezane s kulturnimi, družbenimi in tehnološkimi premiki. Od branja v mladosti, pogosto usmerjenega v izpolnjevanje šolskih obveznosti, do vedno večje popularnosti branja za zabavo in osebni razvoj, je jasno, da je branje pomemben del našega življenja.⁴

Nekateri se prvič srečajo z branjem v šolskem okolju, kjer so pogosto soočeni z obveznim bralnim programom. Ta se pogosto dojema kot obveznost in ne kot užitek, kar lahko vodi v odpor do branja v prostem času.

Raziskave kažejo, da mladi, ki berejo zgolj zaradi šolskih zahtev, redkeje posegajo po knjigah kasneje v življenju. Obvezna literatura je sicer pomembna za širjenje znanja in razvoj kritičnega mišljenja, vendar lahko preveč stroga usmerjenost omeji radovednost in užitek pri branju. Pristopi, ki spodbujajo bralno svobodo in vključujejo sodobno mladinsko literaturo ali priljubljene žanre, bi lahko prispevali k bolj pozitivnemu odnosu do branja.⁵

Bralne navade se spreminjajo tudi z razvojem digitalne tehnologije. Medtem ko so e-knjige in zvočnice mnogim olajšale dostop do literature, so tudi spodbudile nove trende, kot je branje za zabavo.⁶

Branje za zabavo vključuje knjige, ki niso povezane z akademskimi ali profesionalnimi zahtevami, ampak so namenjene sprostitvi, raziskovanju domišljije in užitku, kar naj bi bralci doživeli zlasti ob branju kriminalk, romantičnih knjig in znanstveno fantastičnih zgodb, kar kaže na željo po pobegu iz vsakdanjega življenja in raziskovanju novih svetov. Ta trend je sicer pozitiven, saj branje spodbuja dobro počutje in omogoča bralcem, da se povežejo s svetovi onkraj svojih lastnih izkušenj.⁷

³ Pečjak Sonja: Psihološki vidiki bralne pismenosti, Od teorije k praksi, str. 9.

⁴ <https://www.rtvsl.si/kultura/knjige/z-branjem-ne-vzgjamo-le-akademsko-uspesnega-otroka-ampak-tudi-cloveka-za-zivljenje-v-skupnosti/536329>.

⁵ Prav tam.

⁶ Prav tam.

⁷ Prav tam.

Eden največjih prispevkov branja je gotovo njegov vpliv na našo kreativnost in možganske sposobnosti. Branje ne širi le besedišča in izboljšuje koncentracijo, ampak tudi aktivira dele možganov, ki so odgovorni za empatijo in kompleksno razmišljanje.⁸

Številne raziskave potrjujejo, da bralci leposlovja razvijejo boljšo sposobnost vživljanja v perspektive drugih ljudi. Ker branje temelji na možganski funkciji za prepoznavanje obrazov (torej, z zaznavanjem občutkov, ki jih ljudje kažemo na obrazu), spodbuja k empatiji, sočutenju. Zato znanstveniki menijo, da se lahko z branjem otroku privzgoji empatijo, da razume sočloveka. Poleg tega redno branje povečuje sposobnost reševanja problemov in spodbuja domišljijo, kar je ključnega pomena za ustvarjalne poklice in vsakodnevno življenje. Zato je pomembno spodbujanje branja kot del vsakodnevnih aktivnosti in ne zgolj kot priložnostno dejavnost.⁹

Slovenci smo znani kot narod s kulturo bogate pisane besede. S svojo dolgo zgodovino literarne ustvarjalnosti in spoštovanjem do knjig smo ohranili ljubezen do branja, čeprav se bralne navade z leti spreminjajo.

Knjige, ki nas navdihujejo, se spreminjajo glede na čas in individualne interese. Po zadnjih raziskavah Slovenci najraje posegamo po:

- **leposlovju** - slovenski in tuji prozi, tako po klasikih (Ivan Cankar) kot po sodobnih avtorjih (Tadej Golob), kar ostaja priljubljeni žanr;
- **kriminalkah in trilerjih** - zgodbe, ki nas držijo v napetosti, so še posebej priljubljene med bralci srednje generacije;
- **knjige o osebni rasti** - s področja psihologije, duhovnosti in samopomoči;
- **otroški in mladinski literaturi** - Slovenci smo predani spodbujanju branja pri najmlajših, kar dokazuje priljubljenost knjig, kot so npr. dela Svetlane Makarovič.

Način branja se je v zadnjem desetletju precej spremenil. Danes beremo:

- **tiskane knjige**: Kljub vzponu digitalne tehnologije tiskane knjige ostajajo nepremagljive. Velik del Slovencev še vedno prisega na vonj papirja in občutek prave knjige v rokah;
- **e-knjige in zvočne knjige**: Vedno več ljudi posega po digitalnih formatih, saj omogočajo branje na poti ali poslušanje zgodb med vsakodnevnimi opravili. Zvočne knjige so še posebej priljubljene med mlajšimi bralci in tistimi z aktivnim življenjskim slogom;
- **na spletu**: Spletni članki in blogi so postali pomemben del našega vsakdana, še posebej za hitre informacije in nasvete.

⁸ Prav tam.

⁹ Prav tam.

Razlogi za branje so številni in raznoliki:

- **izobraževanje in osebna rast:** Knjige so zakladnica znanja, ki nam omogočajo razširjanje obzorij in razumevanje sveta okoli nas;
- **pobeg v domišljijo:** Za mnoge je branje priložnost, da pobegnejo iz vsakodnevnega stresa in se potopijo v svet zgodb;
- **povezovanje z drugimi:** Knjižne skupine in pogovori o knjigah krepijo družabne vezi.

Danes lahko pri branju opazamo naslednje trende:

- **vrnitev h klasiki:** V današnjem času političnih, družbenih in drugih negotovosti se mnogi vračajo k literarnim delom, ki prinašajo večne resnice in tolažbo;
- **porast knjig s področja trajnosti:** Knjige o ekologiji, trajnostnem razvoju in naravi so vse bolj priljubljene;
- **knjižni festivali in dogodki:** Dogodki, kot sta Slovenski knjižni sejem in Noč knjige, spodbujajo bralno kulturo in povezujejo avtorje z bralci.¹⁰

Bralna kultura

Naši starši nam govorijo, da so kot otroci in mladostniki, čeprav niso imeli na voljo toliko knjig in so težje prišli do njih, brali več, kot danes beremo mi. Tudi učitelji nam povedo enako, ter da smo mladi raje pred elektronskimi zasloni, kot da bi svoj prosti čas med drugim namenili tudi branju knjig. Navedena kritika je vsekakor na mestu in se je mladi danes zavedamo.

Teorija navaja, da sta bralna pismenost in bralna kultura neločljivo povezani. Bralna kultura pojmuje branje kot vrednoto in poudarja pomen motiviranosti za branje. Nacionalni cilj je zagotavljanje pogojev za dvig zavesti o pomenu branja ter podpora razvoju bralne kulture med mladimi (npr. tudi z obiskovanjem knjižnic in različnih literarnih dogodkov). Pomembno je, da se pri otrocih že v zgodnjem obdobju vzpostavijo temelji za bralne navade.¹¹ Vsem učencem na naši šoli je sicer omogočeno obiskovanje različnih interesnih in prostočasnih dejavnosti, povezanih z branjem (bralna značka, bralni krožek za fante, knjižničarski in dramski krožek, priprava in izdaja šolskega glasila »Skirca v med« idr.).

Branje je zelo pomembno pri razvoju vsakega posameznika, saj skozi knjige spoznava sebe in se uči družbenih pravil in norm. Mladi, ki berejo, so bolj radovedni in izobraženi, zato so sposobni kritično razmišljati o pridobljenih informacijah. Branje pomaga

¹⁰ Knjiga in bralci VII, Bralna kultura in nakupovanje knjig v Sloveniji v letu 2024.

¹¹ Bralna pismenost in bralna kultura - <https://www.gov.si teme/bralna-pismenost-in-bralna-kultura/>.

ljudem, da razumejo svet in so hkrati bolj odprti za spremembe in drugačnost. Družba takšne ljudi nujno potrebuje, saj brez njih ne bi bilo napredka, h kateremu stremimo.

Možnosti za razvoj bralnih navad pri učencih

Domače branje pri pouku slovenskega jezika in književnosti

Domače branje je obvezna šolska dejavnost, s katero učenci razvijajo sposobnost branja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil.

Domače branje pomeni učenčevo samostojno branje literarnega dela zunaj šole (doma) in je dopolnilo k obravnavanju rednega pouka slovenščine in književnosti v šoli. Poleg tega pa domače branje, vsaj v nižjih razredih osnovne šole, spodbuja tudi družinsko branje. Namen domačega branja je usmerjen tudi v razvoj bralnih navad in motivacije za branje. Učitelji slovenskega jezika in književnosti vsako leto ob sodelovanju s knjižničarji oblikujejo sezname knjig za domače branje, ki jih učencem predstavijo v mesecu septembru.¹²

Bralna značka

Bralno značko sta po češkem zgledu osnovala ravnatelj osnovne šole na Prevaljah, pisatelj Leopold Suhodolčan in profesor slovenščine na tej šoli, Stanko Kotnik. Prvo tekmovanje za Prežihovo bralno značko, poimenovano po pisatelju Lovru Kuharju – s psevdonimom Prežihov Voranc, je potekalo na območju štirih koroških občin v jeseni leta 1960, prve Prežihove bralne značke pa so bile podeljene maja 1961 na Prevaljah. Na seznamu knjig za bralno značko so bila sodobna slovenska leposlovna dela. Seznam je imel enoletno veljavo, v njem pa je moralo biti za vsako bralno stopnjo vsaj po eno Prežihovo delo. Bralci so morali ob branju vsakega proznega dela pisati zapiske. Za vsako bralno stopnjo posebej je bilo določeno, kaj so morali zapiski vsebovati. Iz pesniške zbirke, ki jo je bralec moral prebrati, se je moral na pamet naučiti po tri pesmi po lastni izbiri. Že ob prvem zaključku branja so organizirali slavnostne prireditve za vseh 119 takrat uspešnih bralcev, in sicer z obiskom pisatelja Franceta Bevka ali ogledom rojstne hiše Prežihovega Voranca ter podelitvijo značk v okviru takrat zelo pomembnega pionirskega tedna.¹³

Danes je bralna značka slovensko kulturno gibanje in prostovoljna prostočasna dejavnost, ki predšolske in osnovnošolske otroke, srednješolce in odrasle z različnimi programi in akcijami spodbuja k branju, razvija in dviguje bralno kulturo ter vzgaja mlade bralce z željo, da bi z veseljem segali po knjigah tudi kasneje v življenju.

¹² Novak Leonida: Domače branje pri pouku književnosti v 1. in 2. vzgojno-izobraževalnem obdobju.

¹³ <https://www.bralnaznacka.si/sl/o-nas/zgodovina/>.

Gibanje gradi na tradiciji bralnih značk, poimenovanih po slovenskih pisateljih, oz. Zveze bralnih značk Slovenije, ki je od sedemdesetih let prejšnjega stoletja delovala v okviru Zveze prijateljev mladine Slovenije. V letu 2002 se je bralna značka organizirala kot Društvo Bralna značka Slovenije - ZPMS.¹⁴

Danes učenci za branje izbiramo knjige po predloženih seznamih, ki pa so samo informativnega značaja. V dogovoru z učitelji lahko preberemo katerokoli knjigo in jim o njej poročamo.

Učenci si s sodelovanjem pri bralni znački bogatijo besedišče in ob tem razvijajo domišljijo. Urijo se v tehniki branja, razmišljajo o vsebini in upoštevajo odlike ustnega sporočanja.

Glavni cilj bralne značke je torej spodbujanje prostovoljnega branja. Bralna značka ni obvezna, v šolah poteka kot občolska interesna dejavnost. Branje za bralno značko se vsako leto začne 17. septembra na dan zlate knjige, zaključi pa se 2. aprila na mednarodni dan knjig za otroke. Na zaključek bralne značke šole običajno povabijo znanega slovenskega literata. Učenci devetih razredov, t.i. zlati bralci, pa na zaključni prireditvi prejmejo knjižno nagrado za neprekinjeno devetletno sodelovanje pri bralni znački.¹⁵

Najnovejši nacionalni program bralne značke je program Medgeneracijskega branja, ki v slovenskem kulturnem prostoru živi v različnih oblikah in spodbuja povezovanje in sodelovanje različnih generacij ob branju. Poteka tudi na naši šoli, kjer pri branju sodelujejo učenci, njihovi starši in drugi sorodniki ter učitelji.¹⁶

Šolska knjižnica

Tudi na naši šoli deluje šolska knjižnica. V Sloveniji jih je v vseh vzgojno-izobraževalnih zavodih skupaj več kot 700 in predstavljajo najbolj številčno vrsto knjižnic, edino, katere uporaba je brezplačna, ter edino, ki brez izjeme zajame vse prebivalce Slovenije od šestega do devetnajstega leta starosti. Šolska knjižnica aktivno podpira izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa, je osrednji šolski prostor za prenos, iskanje informacij ter most za povezovanje s širšim kulturnim prostorom in z lokalno skupnostjo.

Šolska knjižnica razvija bralno in informacijsko pismenost, spodbuja branje in gradi bralno kulturo. Učencem in strokovnim delavcem vzgojno-izobraževalnih zavodov zagotavlja raznovrstno knjižnično gradivo, ki dopolnjuje učne programe in širi njihovo strokovno znanje. Z alternativnimi bralnimi gradivi spodbuja nevedne bralce k izboljšanju bralnih spretnosti in vzpostavlja boljši odnos do branja.

Naloga šolske knjižnice je tudi podpiranje in spodbujanje razvoja bralca in bralne pismenosti, čemur služi raznovrstna knjižnična zbirka in usposobljena šolska knjižničarka, ki uporabnika lahko spremlja in spodbuja na poti razvoja bralca in bralne

¹⁴ Prav tam.

¹⁵ Prav tam.

¹⁶ Bralna pismenost in bralna kultura - <https://www.gov.si/teme/bralna-pismenost-in-bralna-kultura/>.

pismenosti, ki skrbi za zagotavljanje potrebnega raznovrstnega knjižnega in drugega bralnega gradiva (revije), ki je na voljo v šolski knjižnici. Prednost obiska šolske knjižnice je lahko tudi, da samostojno in sami izbiramo med bogato založenim knjižničnim gradivom, kaj bomo brali in kaj nas pritegne. Z upravljanjem učbeniškega sklada pa šolska knjižnica vsem učencem zagotavlja brezplačen dostop (celoletno izposoj) do učbenikov in drugih učnih gradiv.¹⁷

Književne zvrsti ali žanri

Književna zvrst ali žanr je oznaka za skupino literarnih besedil znotraj književne vrste (ki so lirika, epika in dramatika).¹⁸ Pojem književne zvrsti ali žanra je ožji in bolj specifičen od književne vrste. Določajo ga izbira snovi, značilnih motivov in tem, posebnosti zunanje zgradbe, izrazne možnosti, lahko pa je tudi vezan na posamezno literarno obdobje ali okolje. Žanri (t.i. žanrska literatura) so npr.: **pustolovski, zgodovinski, ljubezenski, pisemski, verzni, sentimentalni, utopični, fantastični, biografski, avtobiografski, grozljivi ali gotski, kriminalni, vohunski** itd. Žanrska klasifikacija je praktična, uravnava uporabo besedil, uporablja se v podnaslovih, spremnih besedilih, kritiki, knjigarnah, knjižnicah, po njej se ravnavajo bralci. V slovenski literarni vedi se je pojem žanra počasi uveljavljal po angleškem zgledu in nadomeščal tradicionalno razvrščanje besedil po književnih vrstah.¹⁹

Vsak žanr ima nekatere tipične značilnosti, po katerih ga prepoznamo. V nadaljevanju opisujemo tiste, ki jih po najinem mnenju največkrat izberejo učenci, med katerimi sva naredili raziskavo, to so: **stripi, grozljivke, romantične knjige, znanstveno fantastične knjige, kriminalke in pustolovske knjige**.

Stripi

Strip je slikanica, zgodba, prikazana z zaporedjem slik brez besed ali z besedilom, navadno v oblačkih nad glavami figur. Je medij med slikanico in risanko, njegovi začetki so povezani z razmahom časopisja za množičnega bralca, temelji pa na zgodbenem in likovnem poenostavljanju. Nastal je okoli leta 1900 v ZDA, danes je razširjen po vsem svetu.²⁰

Nobena skrivnost ni, da je strip literarni žanr, ki je v zadnjem času navdušil številne bralce. Morda se mu še vedno dela krivica in se ga uvršča na "šund" police (med dela brez umetniške vrednosti), čeprav je to povsem neutemeljena sodba, ker jih nekateri še

¹⁷ Prav tam.

¹⁸ Janko Kos: Literarna teorija, Ljubljana: 2001.

¹⁹ Leksikon Literatura. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2009, str. 475.

²⁰ Prav tam, str. 411 in 412.

vedno povezujejo s poceni stripi, ki so jih včasih lahko kupili v trafiki, a stripi danes kot literarni žanr ponujajo (tudi mladim bralcem) ogromno znanja in kvalitetne vsebine.

Mladim najbolj znani stripi so npr. serija stripov Kapitan Gatnik, serija stripov o Zvitorepcu, Lakotniku in Trdonji slovenskega avtorja Mikija Mustra, stripi prav tako slovenskega avtorja Matjaža Schmidta, npr. Obisk s planeta Beta ter tudi posebna vrsta japonskih stripov (manga), npr. v slovenščino v več zvezkih prevedena Princesa Ai.

Grozljivke

Grozljivka je v literarni teoriji poimenovana tudi kot grozljiva ali črna zgodba, srhljivka, triler, ki je napeta pripoved o skrivnostno dražljivih, srh zbujajočih in šokantnih motivih z močnimi zunanjimi efekti.²¹ Pojem grozljivke poznamo tudi kot filmsko zvrst. V bralcih grozljivke zbuja čustva strahu in zgroženosti, saj njihova zgodba pogosto vključuje smrt, poškodbe, prelivanje krvi, nadnaravne elemente, psihične bolnike itd. Običajno je njihov osrednji junak negativna oseba, dogajanje v zgodbi pa stopnjuje napetost v bralcu. Bralci grozljivk so pogosto zelo radovedne osebe, ki želijo ob njihovem branju doživeti močnejše čustvene odzive, kot so močen strah in gnus, ki jih v realnem življenju ne doživljajo.

Primeri znanih grozljivk so npr. o Frankensteinu, grofu Drakuli, grozljivi romani Stephena Kinga, romani Edgarja Allana Poeja itd.

Romantične knjige

Njihova značilnost so moralne in estetske vrednote, čustva nad razumom, poudarek na osebnosti knjižnih junakov, svoboda, domišljija, lepota, ustvarjalnost in ljubezen.²² Romantične knjige se posvečajo ljubezenskim razmerjem med glavnimi osebami. Žanr je namenjen predvsem ženskemu bralstvu, pogosto ima lahkotnejšo vsebino. Običajno vključujejo veliko smešnih situacij z romantičnimi zapleti. Večina ali vsi nastopajoči junaki imajo pozitiven karakter. Bralci oz. bralke romantičnih knjig ob njihovem branju pričakujejo tudi sprostitvev in smeh.

Najbolj popularne romantične zgodbe so npr. že 200 let stari, a še vedno zelo brani, romani avtorice Jane Austin (npr. Prevzetnost in pristranost), mladi pa danes posegajo zlasti po seriji knjig Somrak - Twilight, po knjigi Krive so zvezde ter npr. po knjigi Poletje, ko sem postala privlačna in njenih dveh nadaljevanjih itd.

²¹ Prav tam, str. 120 in 121.

²² Prav tam, str. 374 in 375.

Znanstveno fantastične knjige

V znanstveno fantastičnih knjigah prevladujejo vidiki tehničnega razvoja, vesoljski poleti in znanstvene hipoteze, med drugim tudi obstoj neznanih vesoljskih bitij.²³ Od drugih knjižnih zvrsti se razlikujejo, ker vsebujejo nekaj, kar bo možno v prihodnosti, v »tretjem« življenju, v tretji galaksiji, kjer še nihče ni bil. Pogosto se dogajajo v vesolju, v njih nastopajoči uporabljajo najnaprednejša orožja in avtomobile, pogosto potujejo skozi čas ipd. Najbolj znani avtorji znanstveno fantastičnih knjig so: George Orwell (Živalska farma), Jules Verne (npr. Dvajset tisoč milj pod morjem), Douglas Adams (Štoparski vodnik po galaksiji), Vladimir Bartol (Alamut), Vid Pečjak (Drejček in trije Marsovčki), danes pa je popularna npr. serija knjig Igra prestolov.

Kriminalke

Kriminalke so književna zvrst, ki ima za pogost motiv zločin, običajno umor ali nameravani umor in razkritje zločina. V njej je poudarjena napetost, ki jo povzroča potek zgodbe, lov na zločinca, kar je lahko tudi detektivsko obarvano.²⁴

Najbolj znane kriminalke so o Sherlocku Holmesu, zelo znana avtorica kriminalk je Agatha Christie (npr. Umor na Orient Expressu), danes pa je med dekleti popularna serija knjig Pridna punca.

Pustolovske knjige

Njihov glavni element so pustolovščine oz. avanture.²⁵ Pogosto opisujejo različna raziskovanja, iskanje zaklada ipd. Junaki v pustolovskih knjigah so pogosto vpeti v bitko med dobrim in zlim.

Najbolj znane pustolovske knjige so npr. o Tarzanu in Cervantesov Don Kihot.

²³ Prav tam, str. 472.

²⁴ Prav tam, str. 186.

²⁵ Prav tam, str. 346 in 347.

EKSPERIMENTALNI DEL

Ker mladi veliko prostega časa preživimo pred računalnikom in s pametnim telefonom v roki, naju je zanimalo:

- koliko učencev predmetne stopnje OŠ Trzin še rado bere knjige,
- ali menijo, da branje knjig izboljšuje njihov besedni zaklad,
- kako pogosto berejo knjige,
- katere zvrsti knjig berejo,
- ali berejo samo za bralno značko in domače branje ali tudi zaradi sebe,
- kako obsežne knjige berejo,
- kaj jih najbolj pritegne pri knjigi in
- kako sami ocenjujejo, kako dobri bralci so.

Podatke sva želeli zbrati s pomočjo anketnega vprašalnika (ki se nahaja v prilogi), ki sva ga pripravili za učence od šestega do vključno devetega razreda, **skupaj je sodelovalo 164 učencev**. Vse odgovore sva obdelali **po razredih** in **po spolu anketirancev**.

Izhajali sva iz hipotez, ki jih navajava v naslednjem poglavju.

HIPOTEZE

H1: 50 % učencev radi berejo.

H2: 90 % učencev meni, da branje izboljšuje njihov besedni zaklad.

H3: Učenci 6. razredov najraje berejo stripe, učenci 7. razredov znanstveno fantastične knjige, učenci 8. razredov kriminalke, učenci 9. razredov pa najraje berejo romantične knjige. Fantje najraje berejo stripe, dekleta pa romantične knjige.

H4: 60 % učencev knjige bere zaradi šole, ostalih 40 % pa knjige bere zaradi sebe.

H5: Večina učencev 6. razredov bere knjige s 50-150 stranmi, učenci tretje triade pa knjige s 150-300 stranmi.

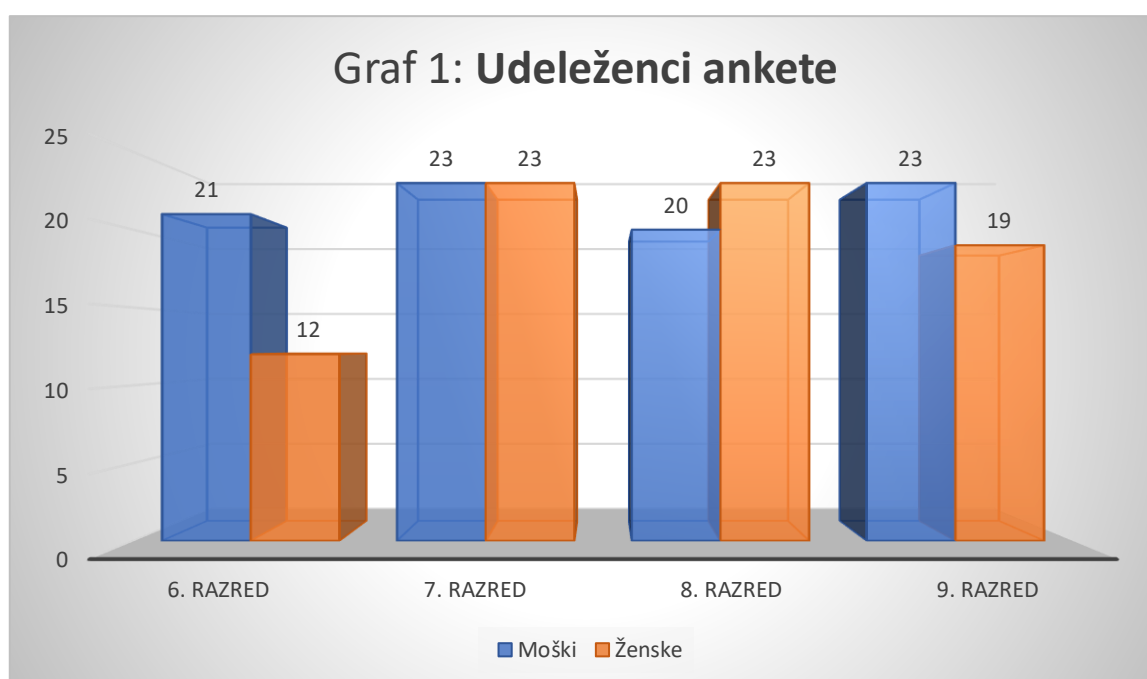
H6: Učence k branju knjig najbolj pritegne njihov naslov.

H7: 30 % učencev 6. razredov bere slabo, ostalih 70 % pa kar v redu. Učenci 7. razredov berejo kar v redu. Učenci 8. razredov berejo prehitro, zato se jim pri branju zatika. Učenci 9. razredov berejo kar v redu.

PRIDOBIVANJE PODATKOV

Tabela 1: Udeleženci ankete:

RAZRED	SPOL		SKUPAJ UČENCEV
	M	Ž	M+Ž
6. r	21	12	33
7. r	23	23	46
8. r	20	23	43
9. r	23	19	42
Skupaj	87	77	164

Pripravili sva anketni vprašalnik (v prilogi), ki sva ga razdelili učencem predmetne stopnje, torej od šestega do vključno devetega razreda OŠ Trzin.

Pregledali sva dobljene rezultate anket, jih uredili v tabele in prikazali z grafi. Po preučitvi rezultatov sva preverili veljavnost najinih hipotez in zapisali zaključke.

V anketi je sodelovalo 164 učencev, od tega največ iz 7. razreda (46) ter najmanj iz 6. r (33), saj je generacija letošnjih 6. razredov najmanjša na predmetni stopnji.

Omeniti je treba še, da je v anketi sodelovalo 87 moških (53%) in 77 žensk (47%).

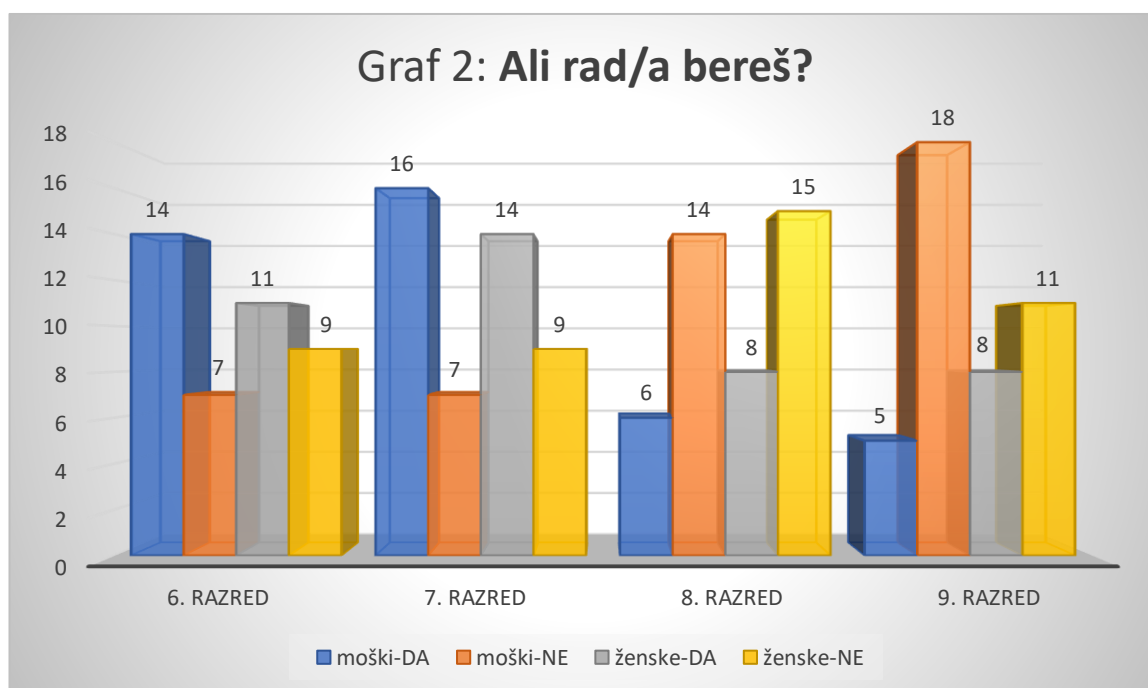
PRIKAZ PODATKOV

ANALIZA IN KOMENTAR REZULTATOV ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

1. vprašanje: **Ali rad/a bereš?** (obkroži samo eno):

	6. r.				7. r.			
	M	Ž	SKUPAJ	%	M	Ž	SKUPAJ	%
DA	14	11	25	75,8	16	14	30	65,2
NE	7	1	8	24,2	7	9	16	34,8

	8. r.				9. r.			
	M	Ž	SKUPAJ	%	M	Ž	SKUPAJ	%
DA	6	8	14	32,6	5	8	13	31,0
NE	14	15	29	67,4	18	11	29	69,0

Za učence 6. in 7. razredov velja, da jih več kot 50 % rado bere. Za učence 8. in 9. razredov pa velja ravno nasprotno, več kot 50 % jih ne bere rado. To pomeni, da **lahko hipotezo št. 1 le delno potrdiva.**

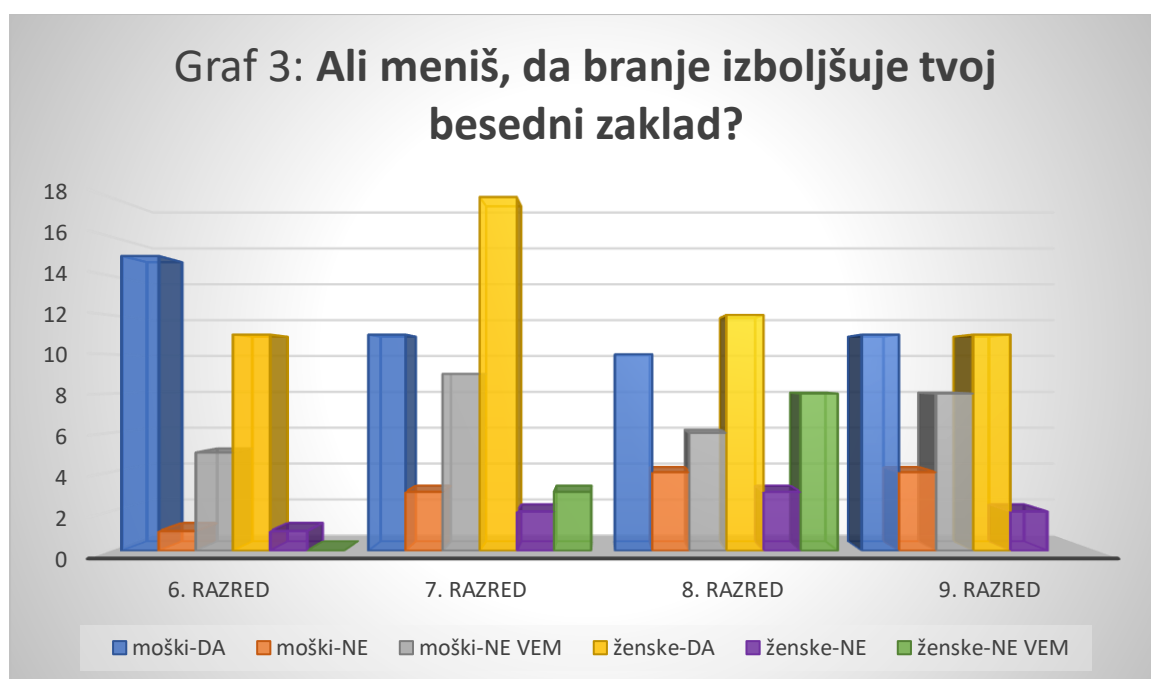
Premišljevali sva o vzrokih, zakaj bere vedno manj učencev. Meniva, da pri učencih iz leta v leto upada količina branja tudi zaradi sodobnih medijev in uporabe drugih tehničnih naprav, ki so močno vizualno podprte. Učenci berejo manj, ker že v zgodnjem otroštvu začnejo uporabljati splet, na katerem gledajo

risanke, igrajo igrice itd. Na spletu spoznavajo tudi nove prijatelje in so člani različnih socialnih omrežij, kjer je branje v podrejenem položaju, kjer uporabljajo kratice, slengovske in narečne besede.

2. vprašanje: **Ali meniš, da branje izboljšuje tvoj besedni zaklad?** (obkroži samo eno):

	6. r.				7. r.			
	M	Ž	SKUPAJ	%	M	Ž	SKUPAJ	%
DA	15	11	26	78,8	11	18	29	63,0
NE	1	1	2	6,0	3	2	5	10,9
NE VEM	5	0	5	15,2	9	3	12	26,1

	8. r.				9. r.			
	M	Ž	SKUPAJ	%	M	Ž	SKUPAJ	%
DA	10	12	22	51,2	11	11	22	52,4
NE	4	3	7	16,3	4	2	6	14,3
NE VEM	6	8	14	32,5	8	6	14	33,3

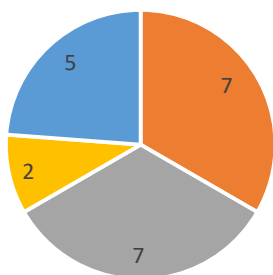
Iz rezultatov ankete je razvidno, da v nobenem razredu 90 % učencev, kot izhaja iz najine hipoteze, ne meni, da branje izboljšuje njihov besedni zaklad. Torej lahko hipotezo št. 2 zavrneva.

3. vprašanje: **Kako pogosto bereš?** (obkroži samo eno):

	6. r.			7. r.		
	M	Ž	SKUPAJ	M	Ž	SKUPAJ
a) vsak dan	7	6	13	2	5	7
b) 1x na teden	7	5	12	11	4	15
c) 3x na teden	2	0	2	4	3	7
d) drugo	5	1	6	6	11	17

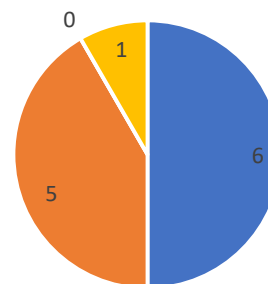
	8. r.			9. r.		
	M	Ž	SKUPAJ	M	Ž	SKUPAJ
a) vsak dan	1	3	4	0	1	1
b) 1x na teden	7	4	11	5	4	9
c) 3x na teden	4	5	9	6	7	13
d) drugo	8	11	19	12	7	19

Graf 4: Kako pogosto bereš? (6. r, moški)

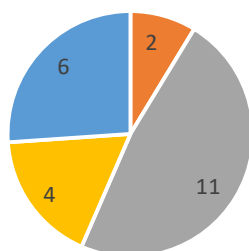
■ a) vsak dan ■ b) 1x na teden
■ c) 3x na teden ■ d) drugo

Graf 5: Kako pogosto bereš? (6. r, ženske)

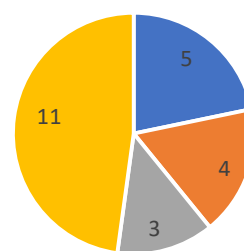
■ a) vsak dan ■ b) 1x na teden
■ c) 3x na teden ■ d) drugo

Graf 6: Kako pogosto bereš? (7. r, moški)

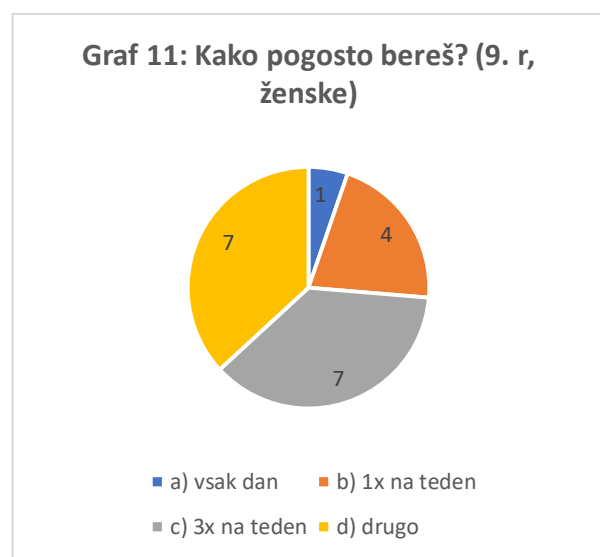
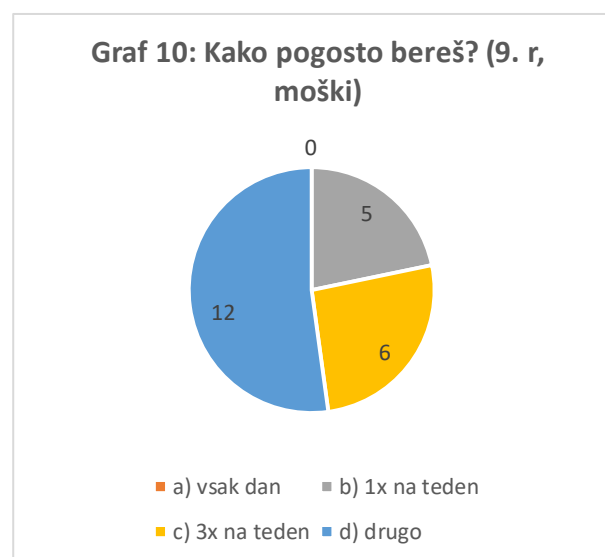

■ a) vsak dan ■ b) 1x na teden
■ c) 3x na teden ■ d) drugo

Graf 7: Kako pogosto bereš? (7. r, ženske)

■ a) vsak dan ■ b) 1x na teden
■ c) 3x na teden ■ d) drugo

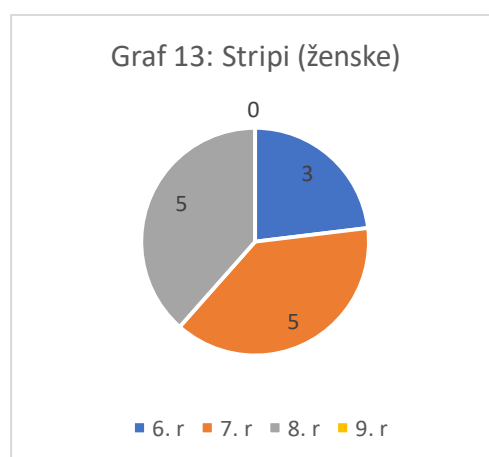
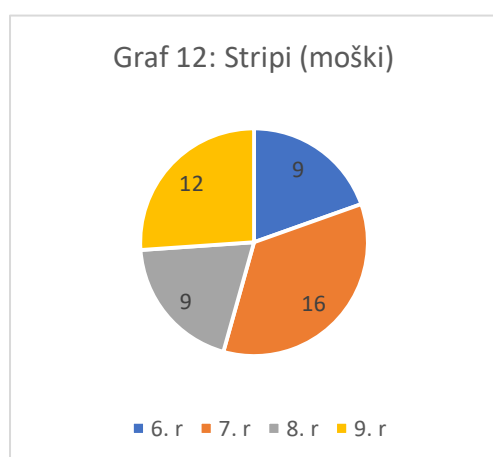
Največ je učencev 6. razredov, ki knjige berejo vsak dan, v 7., 8. in 9. razredu pa je največ učencev, ki so v anketi izbrali odgovor »drugo«, kar pomeni, da imajo drugačne termine branja. Iz večine njihovih odgovorov izhaja, da berejo še redkeje, kot so bile možnosti odgovorov v anketi.

Ocenjujemo, da to pomeni, da se mnogi učenci žal ne zavedajo vrednosti branja kot nujno potrebne spretnosti, s katero lahko dosegamo željene cilje.

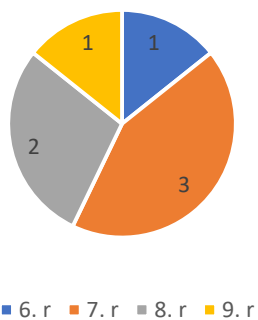
4. vprašanje: **Katere zvrsti knjig bereš?** (obkroži samo eno):

	6. r.			7. r.		
	M	Ž	SKUPAJ	M	Ž	SKUPAJ
a) stripi	9	3	12	16	5	21
b) grozljivke	1	1	2	3	1	4
c) romantične knjige	0	0	0	1	2	3
d) znanstveno fantastične knjige	1	2	3	0	9	9
e) kriminalke	6	2	8	1	3	4
f) pustolovske knjige	4	4	8	2	3	5

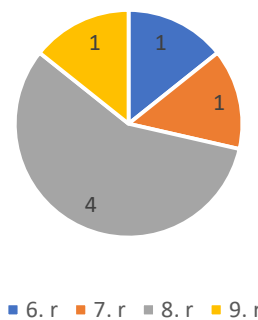
	8. r.			9. r.		
	M	Ž	SKUPAJ	M	Ž	SKUPAJ
a) stripi	9	5	14	12	0	12
b) grozljivke	2	4	6	1	1	2
c) romantične knjige	1	3	4	1	13	14
d) znanstveno fantastične knjige	4	6	10	4	1	5
e) kriminalke	1	2	3	4	3	7
f) pustolovske knjige	3	3	6	1	1	2

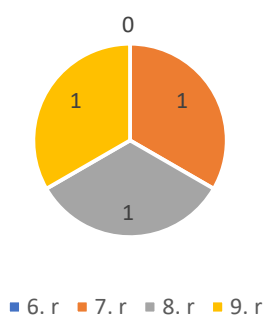
Graf 14: Grozljivke (moški)

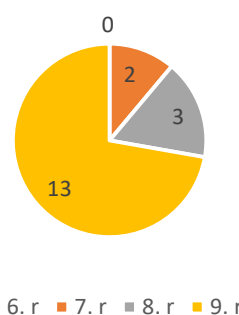
Graf 15: Grozljivke (ženske)

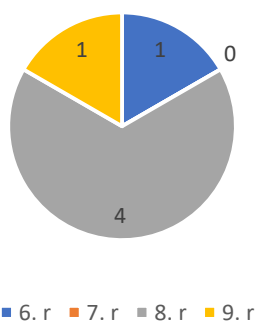
Graf 16: Romantične knjige (moški)

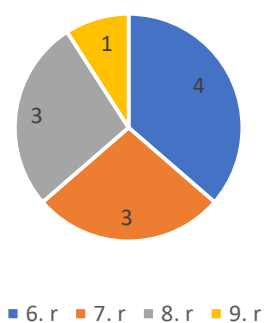
Graf 17: Romantične knjige (ženske)

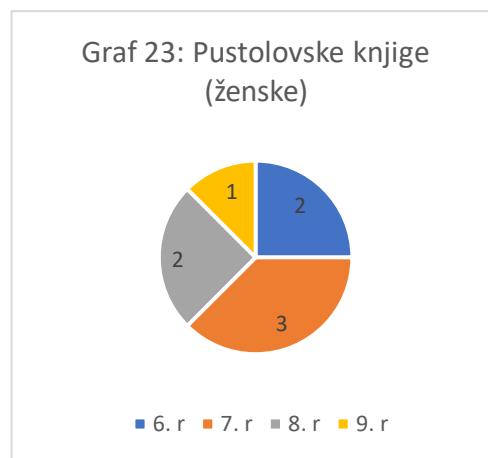
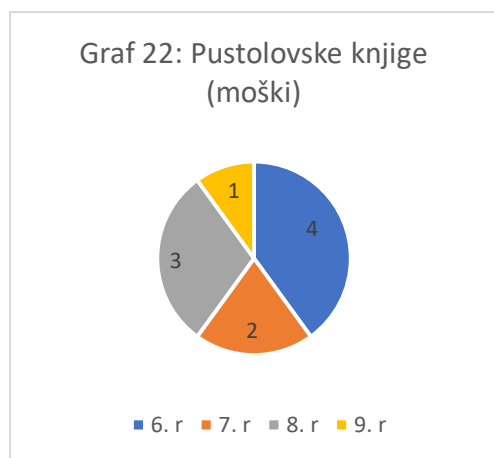
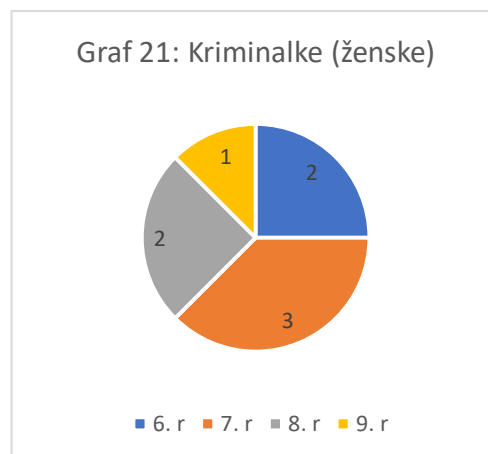
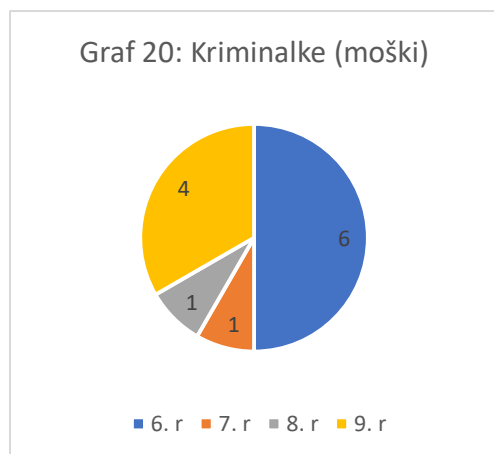

Graf 18: ZF knjige(moški)

Graf 19: ZF knjige(ženske)

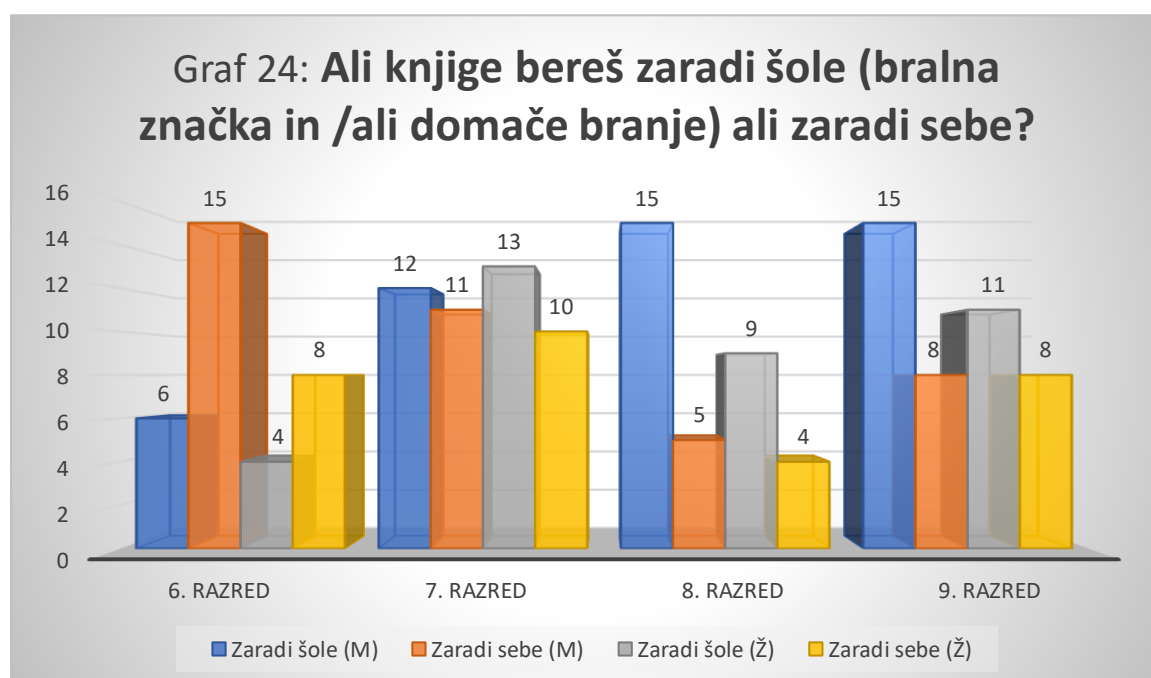

Iz rezultatov ankete lahko razberemo, da učenci vseh razredov, razen deklet v 9. razredih, najraje berejo stripe, dekleta 9. razredov pa najraje berejo romantične knjige. Torej **lahko hipotezo št. 3 delno potrdiva**, saj za učence 6. razredov hipoteza, da jih največ bere stripe in da dekleta v 9. razredih najraje berejo romantične knjige, velja, za ostale pa sva v hipotezi določili napačno zvrst knjig.

5. vprašanje: **Ali knjige bereš zaradi šole (bralna značka in/ali domače branje) ali zaradi sebe?** (obkroži samo eno):

	6. r.				7. r.			
	M	Ž	SKUPAJ	%	M	Ž	SKUPAJ	%
a) zaradi šole	6	4	10	30,3	12	13	25	54,3
b) zaradi sebe	15	8	23	69,7	11	10	21	45,7

	8. r.				9. r.			
	M	Ž	SKUPAJ	%	M	Ž	SKUPAJ	%
a) zaradi šole	15	19	34	79,0	15	11	26	62,0
b) zaradi sebe	5	4	9	21,0	8	8	16	38,0

Rezultati ankete kažejo, da samo učenci 6. razredov največ berejo zaradi sebe, ostali učenci pa berejo predvsem zaradi šole. **Hipotezo št. 4 sva vseeno delno potrdili**, saj več kot 60 % učencev 8. in 9. razredov bere zaradi šole, več kot 45 % učencev 6. in 7. razredov pa knjige bere zaradi sebe.

Pri tem naj pojasniva, da navedena besedna zveza, da učenci berejo »zaradi sebe«, pomeni, da berejo iz lastnega veselja, za zabavo, zaradi lastne radovednosti, navedena besedna zveza »zaradi šole« pa pomeni, da učenci berejo, ker je branje posameznih knjig določeno z učnim načrtom (domače branje), ali pa jih »morajo« prebrati za uspešno opravljeno bralno značko.

Splošno znano je, da si učenci, ki so se že v zgodnjem otroštvu srečali z branjem v domačem okolju (takrat so jim brali starši), to »navado« prisvojijo in postane del njihovega življenja tudi v naprej.

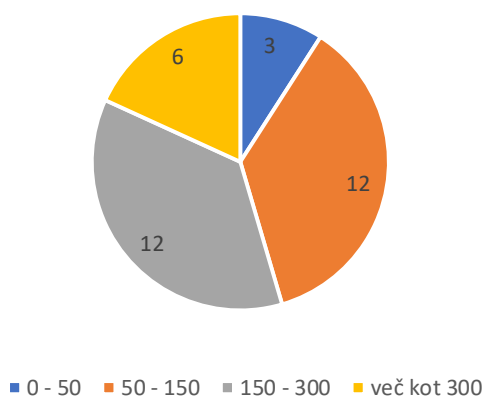
Meniva, da je pomembno, da si učenci tudi sami lahko izbirajo besedila oz. knjige, ki jih želijo prebrati, kot je to npr. pri izboru knjig za bralno značko, kjer sicer obstaja priporočilni seznam knjig, učenci pa lahko izberejo tudi povsem druge knjige, ki jih pritegnejo. Zato je pomembno, da učenci prebrano povezujejo tudi z drugimi znanji, veščinami in spretnostmi, ki jih zanimajo in se tako obenem še učijo (vseživljenjsko učenje).

6. vprašanje: **Koliko strani približno imajo tvoje knjige, ki jih bereš?** (obkroži samo eno):

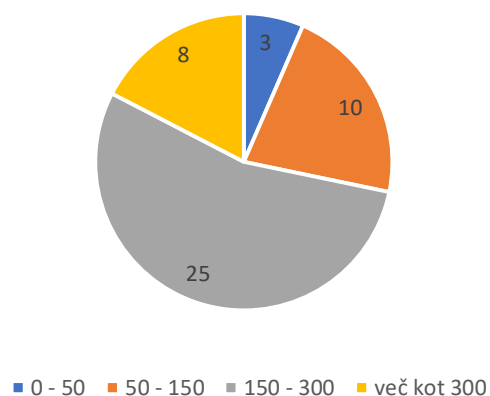
	6. r.			7. r.		
	M	Ž	SKUPAJ	M	Ž	SKUPAJ
a) 0 - 50	1	2	3	2	1	3
b) 50 - 150	8	4	12	3	7	10
c) 150 - 300	9	3	12	15	10	25
d) več kot 300	3	3	6	3	5	8

	8. r.			9. r.		
	M	Ž	SKUPAJ	M	Ž	SKUPAJ
a) 0 - 50	4	3	7	8	1	9
b) 50 - 150	7	6	13	4	2	6
c) 150 - 300	6	12	18	8	10	18
d) več kot 300	3	2	5	3	6	9

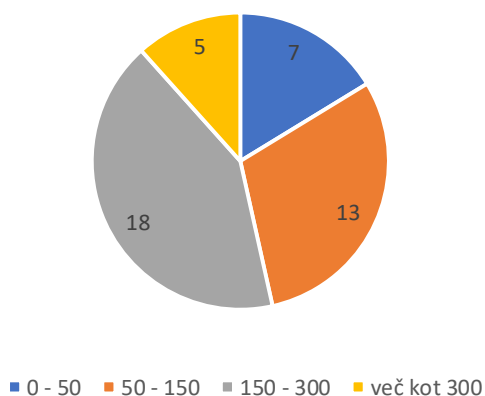
Graf 25: Število strani (6.r)

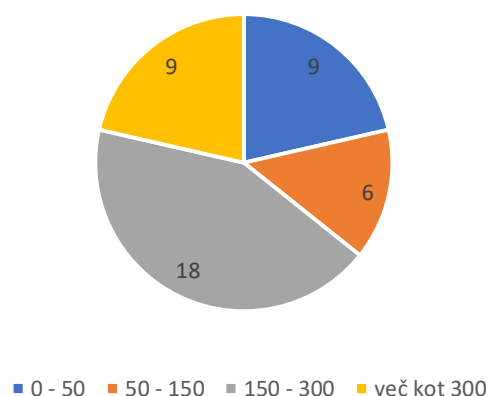
Graf 26: Število strani (7.r)

Graf 27: Število strani (8.r)

Graf 28: Število strani (9.r)

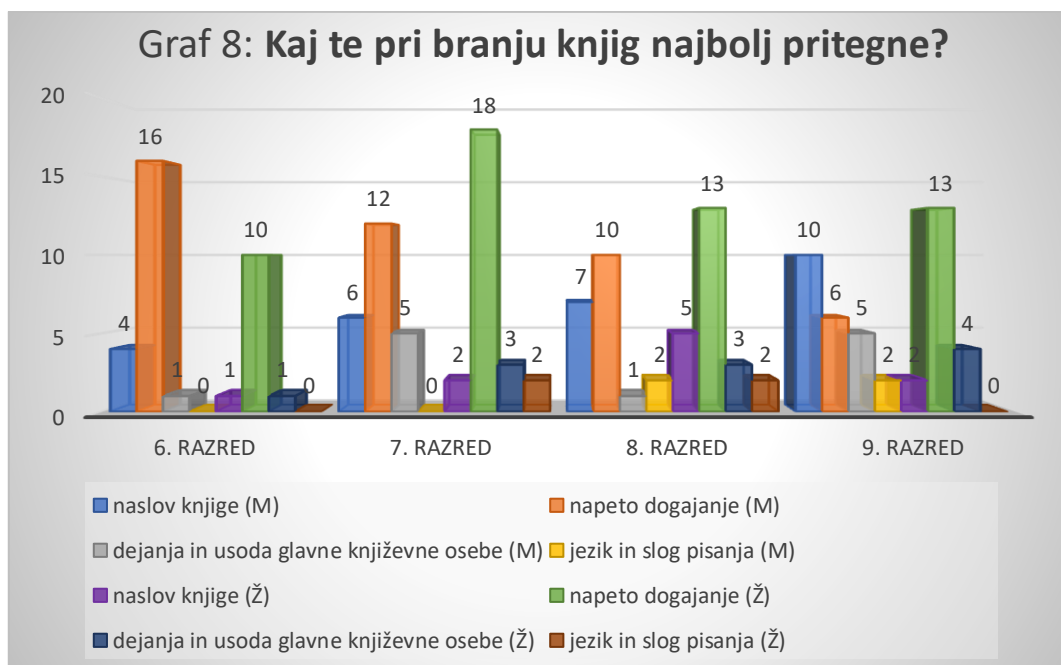

Izhajajoč iz rezultatov ankete, največ učencev 6. razredov bere knjige s 50-150 in 150-300 stranmi, 3. triada (učenci od 7. do 9. razreda) pa berejo knjige s 150-300 stranmi. Navedena ugotovitev pomeni, da **lahko hipotezo št. 5 potrdiva**.

7. vprašanje: **Kaj te pri branju knjig najbolj pritegne?** (obkroži samo eno):

	6. r.			7. r.		
	M	Ž	SKUPAJ	M	Ž	SKUPAJ
a) naslov knjige	4	1	5	6	2	8
b) napeto dogajanje	16	10	26	12	16	28
c) dejanja in usoda glavne književne osebe	1	1	2	5	3	8
d) jezik in slog pisanja	0	0	0	0	2	2

	8. r.			9. r.		
	M	Ž	SKUPAJ	M	Ž	SKUPAJ
a) naslov knjige	7	5	12	10	2	12
b) napeto dogajanje	10	13	23	6	13	19
c) dejanja in usoda glavne književne osebe	1	3	4	5	4	9
d) jezik in slog pisanja	2	2	4	2	0	2

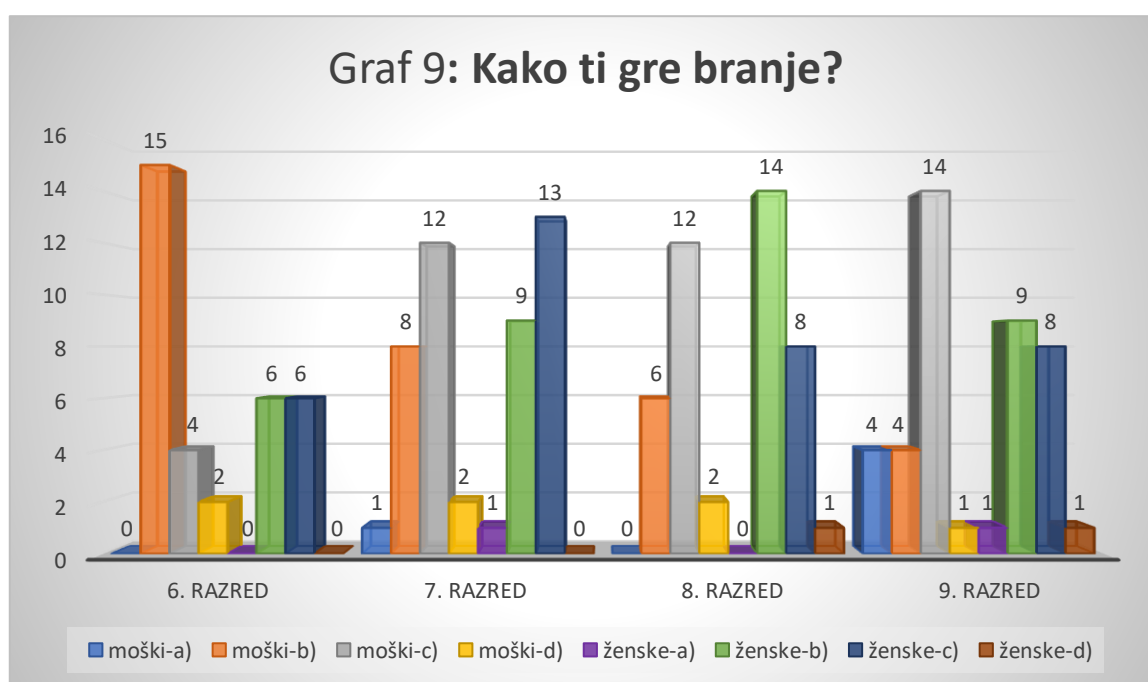

Največ učencev v vseh anketiranih razredih pri knjigah najbolj pritegne njihovo napeto dogajanje. Najina hipoteza je bila, da jih najbolj pritegne naslov knjig. Navedena ugotovitev pomeni, da **morava hipotezo št. 6 zavrni**.

8. vprašanje: **Kako ti gre branje?** (obkroži samo eno):

	6. r.				7. r.			
	M	Ž	SKUPAJ	%	M	Ž	SKUPAJ	%
a) zelo počasi	0	0	0	0,0	1	1	2	4,3
b) kar v redu	15	6	21	63,6	8	9	17	33,0
c) zelo dobro	4	6	10	32,8	12	13	25	54,3
d) prehitro	2	0	2	6,6	2	0	2	4,3

	8. r.				9. r.			
	M	Ž	SKUPAJ	%	M	Ž	SKUPAJ	%
a) zelo počasi	0	0	0	0,0	4	1	5	11,9
b) kar v redu	6	14	20	46,5	4	9	13	31,0
c) zelo dobro	12	8	20	46,5	14	8	22	52,8
d) prehitro	2	1	3	7,0	1	1	2	4,3

Iz rezultatov ankete, v kateri sva od učencev želeli izvedeti, kako samokritično pri sebi ocenjujejo spretnosti svojega branja, izhaja, da največ učencev 6. in 8. razredov bere »kar v redu«, kar pomeni, da znajo brati, vendar ne vedno povsem tekoče in ne povsem

brez napak, učenci 7. in 9. razredov pa ocenjujejo, da berejo »zelo dobro, brez napak«. Glede na navedene ugotovitve **lahko hipotezo št. 7 delno potrdiva.**

Pridobivanje bralnih zmožnosti je sicer ena izmed glavnih nalog izobraževalnega sistema. Učenje branja je zahteven in dolgoročen proces, ki poteka od zgodnjega otroštva, pa vse do konca življenja in ga lahko uvrščamo k vseživljenjskemu učenju.

Razvoj tekočega branja je zelo pomemben element pri razvijanju bralnih zmožnosti, sicer imajo bralci težave pri razumevanju branega besedila. V našem šolskem sistemu se moramo učenci naučiti brati in pisati v prvih treh letih. To je čas, ko naj bi vsi usvojili bralne zmožnosti prepoznavanja besed, tekoče branje in s tem povezano hitrost branja, tako da besedilo lahko beremo povezano. Če tega učenci ne usvojijo, imajo pogosteje težave pri razumevanju branega besedila in uporabi branja kot najpomembnejšega sestavnega dela za šolo in življenje.

Učenci moramo ob branju širiti svoje besedišče, ker je to pomemben dejavnik pri učenju branja. Učenci, ki imajo bogat besedni zaklad, so uspešnejši, bogastvo svojih besed pa uporabljajo pri svojem govoru in pisanju.

Učitelji ob učenju branja uporabljajo različne didaktične pristope, ki pomagajo učencem, da prepoznavajo črke in z njimi besede, besedne zveze in besedila.

Učenci, ki imajo primanjkljaje na bralnem področju, imajo omogočeno dodatno strokovno pomoč, ki jo izvajajo strokovnjaki na področju govora: logopedi, defektologi, logopedi–surdopedagogi...

Splošno znano je, da se pri učencih, ki niso usvojili tekočega branja in razumevanja, stopnjujejo težave pri učenju in nadaljnjem izobraževanju. Iz teh ugotovitev lahko sklepamo, da so učenci, ki berejo tekoče in z zanimanjem, uspešnejši tudi v nadaljnjem srednješolskem in visokošolskem izobraževanju.²⁶

²⁶ Poučevanje branja v Evropi: okoliščine, politike in prakse. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, 2011.

PREVERJANJE HIPOTEZ

potrditev hipoteze 😊 / zavrnitev hipoteze ☹️ /

delna potrditev hipoteze 😊

Hipoteza 1	😊
Hipoteza 2	☹️
Hipoteza 3	😊
Hipoteza 4	😊
Hipoteza 5	😊
Hipoteza 6	☹️
Hipoteza 7	😊

H1: Delno sva potrdili hipotezo, da 50 % učencev rado bere, saj za 6. in 7. razrede velja, da jih več kot 50 % rado bere. Za 8. in 9. razrede pa velja ravno nasprotno, več kot 50 % jih ne bere rado.

H2: Hipotezo, da 90 % učencev meni, da branje izboljšuje njihov besedni zaklad, **sva zavrnila v celoti**, saj v nobenem anketiranem razredu 90 % učencev ne meni, da branje izboljšuje njihov besedni zaklad.

H3: Hipotezo sva delno potrdili, saj učenci vseh razredov, razen deklet v 9. razredih, najraje berejo stripe, dekleta 9. razredov pa najraje berejo romantične knjige. Za učence 6. razredov hipoteza, da jih največ bere stripe in da dekleta v 9. razredih najraje berejo romantične knjige, sicer velja, za ostale pa sva v hipotezi določili napačno zvrst knjig.

H4: Hipotezo sva delno potrdili, saj samo učenci 6. razredov največ berejo zaradi sebe, ostali učenci pa berejo predvsem zaradi šole. Več kot 60 % učencev 8. in 9. razredov bere zaradi šole, več kot 45 % učencev 6. in 7. razredov pa knjige bere zaradi sebe.

H5: Hipotezo sva potrdili v celoti, saj največ učencev 6. razredov bere knjige s 50-150 in 150-300 stranmi, 3. triada (učenci od 7. do 9. razreda) pa berejo knjige s 150-300 stranmi.

H6: Hipotezo sva zavrnila v celoti, saj največ učencev v vseh anketiranih razredih pri knjigah najbolj pritegne njihovo napeto dogajanje, najina hipoteza pa je bila, da jih najbolj pritegne naslov knjig.

H7: Hipotezo sva delno potrdili, saj največ učencev 6. in 8. razredov meni, da bere »kar v redu«, učenci 7. in 9. razredov pa ocenjujejo, da berejo »zelo dobro, brez napak«.

ZAKLJUČEK

V raziskovalni nalogi sva glede na zastavljena vprašanja v anketi ugotovili zlasti naslednje:

- da polovica učencev rado bere, saj za 6. in 7. razrede velja, da jih več kot 50 % rado bere., za 8. in 9. razrede pa velja ravno nasprotno, več kot 50 % jih ne bere rado;
- da v nobenem anketiranem razredu 90 % učencev ne meni, da branje izboljšuje njihov besedni zaklad;
- da učenci vseh razredov, razen deklet v 9. razredih, najraje berejo stripe, dekleta 9. razredov pa najraje berejo romantične knjige;
- da samo učenci 6. razredov največ berejo zaradi sebe, ostali učenci pa berejo predvsem zaradi šole;
- da največ učencev 6. razredov bere knjige s 50-150 in 150-300 stranmi, 3. triada pa berejo knjige s 150-300 stranmi;
- da največ učencev pri knjigah najbolj pritegne njihovo napeto dogajanje;
- da največ učencev 6. in 8. razredov meni, da bere »kar v redu«, učenci 7. in 9. razredov pa ocenjujejo, da berejo »zelo dobro, brez napak«.

Obenem ugotavlja tudi:

- da učenci premalo berejo;
- da šola bistveno vpliva na bralne navade učencev (berejo zlasti knjige za domače branje in bralno značko), za kar je glavni vzrok pomanjkanje spodbude njihovega socialnega okolja (zlasti družine in vrstnikov), ki prav tako ne berejo pogosto in radi.

Zaključujeva še z nekaj mislimi glede branja knjig, ki naj bodo vodilo nam mladim za našo prihodnost, saj meniva, da imamo kljub vsem navedenim dejstvom in ugotovitvam možnosti, da naše bralne navade izboljšamo:

Med morati in želeti je velika razlika. Najstniki pogosto beremo literaturo, ki je predpisana in jo moramo prebrati, ne da bi si to zares želeli. Obremenjenost z branjem predpisanih knjig in tudi drugimi zahtevami šole lahko vpliva na navdušenje mladostnikov za branje. Zato je pomembno, da ne zanemarimo branja knjig, ki jih radi beremo za svojo dušo.

Ne moremo trditi, da nam bo izpopolnjena bralna pismenost zagotovila zdravje, srečo in uspeh v življenju. Svet je veliko preveč nepredvidljiv, da bi lahko kar koli zagotavljal. A če bomo usvojili bralne spretnosti, bo to vplivalo na našo osebnost, lažje se bomo soočali z nesrečnimi naključji in spodrsjlaji v življenju ter bomo imeli več možnosti za izpopolnjeno in ustvarjalno življenje.

Ljubezen do knjig ostaja, ne glede na to, ali gre za branje stripov, grozljivk, romantičnih knjig, znanstveno fantastičnih knjig, kriminalk, pustolovskih knjig ali druge proze ali poezije. Najpomembnejše pa je, da se branje knjig nadaljuje in prenaša na nove generacije.

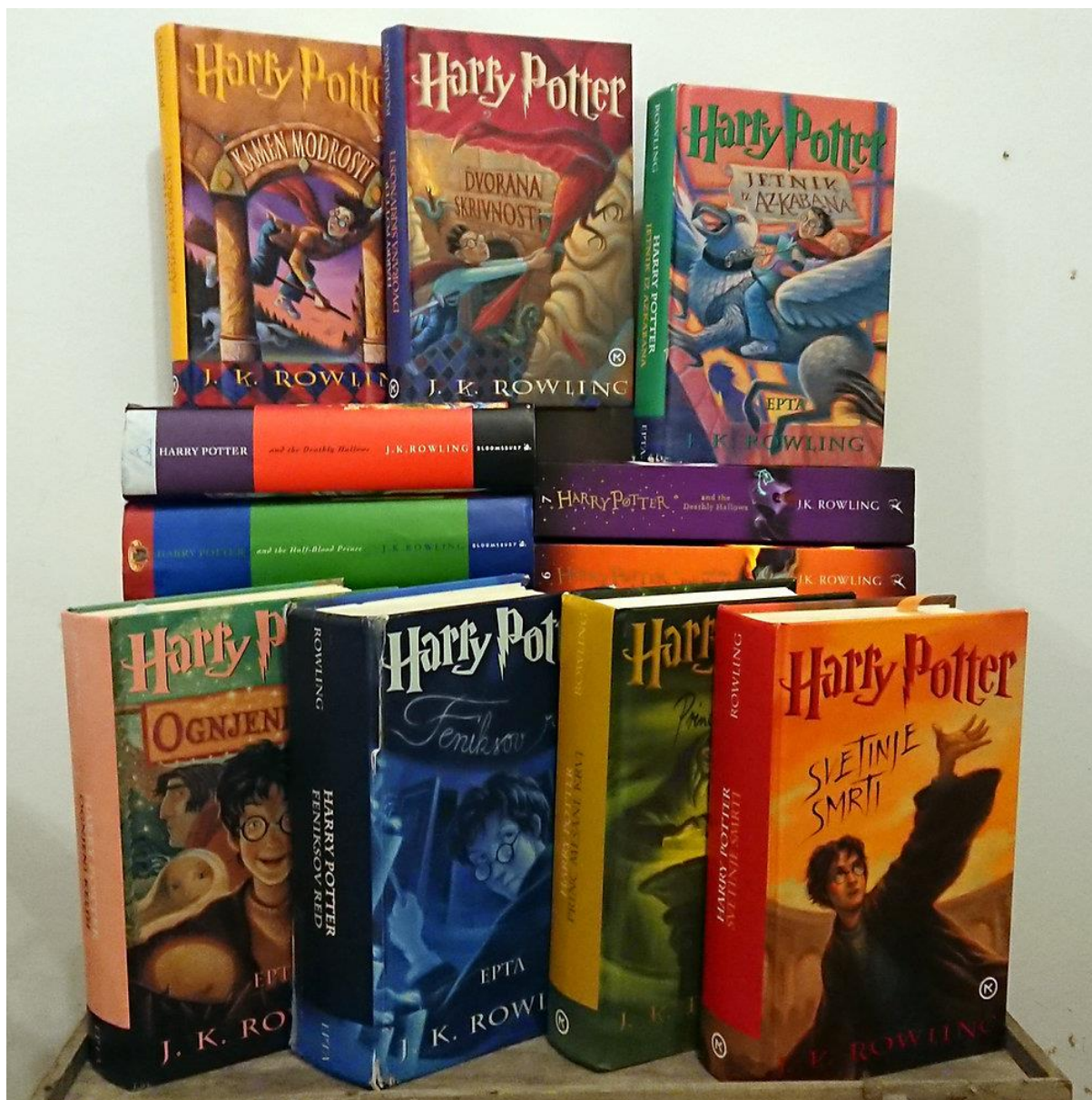
V času, v katerem živimo, polnem hitenja in številnih obveznosti, je pomembno, da med prostim časom počnemo to, kar nas veseli in da se ob tem dobro počutimo. Če je to branje dobre in zanimive knjige, ob kateri se sprostimo in napolnimo »baterije«, smo naredili že zelo veliko za naše boljše počutje in razpoloženje.

PRIPOROČILNI BRALNI SEZNAMI

Anketirane učence sva na koncu prosili tudi, da navedejo eno knjigo, ki bi jo priporočili vrstnikom za branje. V nadaljevanju navajava sezname knjig, predlaganih po posameznih razredih.

Priporočilni bralni seznam učencev 6. razredov:

- Lukec in njegov škorec
- Harry Potter (serija knjig)
- Percy Jackson (serija knjig)
- Dnevnik nabritega mulca (serija knjig)
- Na hladnem
- Grozni Gašper (serija knjig)
- Škatla (serija stripov)
- Kapo in Bundo (serija knjig)
- Kapitan Gatnik (serija knjig)
- Pet prijateljev (serija knjig)
- Hišica na drevesu (serija knjig)
- Zatipk in Flek
- Lov na pošasti (serija knjig)
- Agencija za duhove (serija knjig)
- Sara
- Igralec s klopi
- Hrošč leti v somraku
- Modri otok
- Pridna punca (serija knjig)
- Preživetje
- Mali princ
- Pasji mož (serija knjig)
- Pasji smisel življenja
- Stekleni otroci
- Vsaka sreča je boljša kot nobena
- Deklica po imenu Willow
- Vetrna piščal

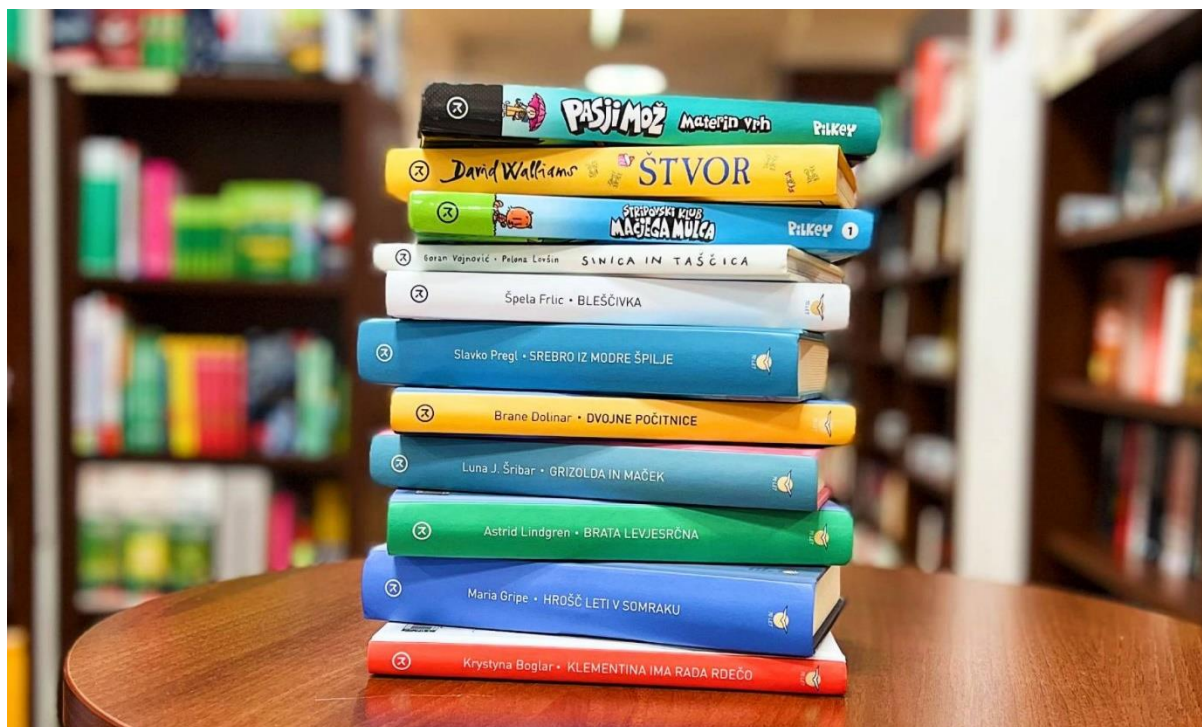
Priporočilni bralni seznam učencev 7. razredov:

- Dnevnik nabritega mulca (serija knjig)
- Kapitan Gatnik (serija knjig)
- Garfield (serija stripov)
- Pasji mož (serija knjig)
- Bratje Dalton (serija knjig)
- Asterix in Obelix (serija stripov)
- Bajke in povesti o Gorjanci
- Pet prijateljev (serija knjig)
- Loki
- Somrak – Twilight (serija knjig)
- Skrivnih sedem (serija knjig)

- Tonja iz hudega brega
- Percy Jackson (serija knjig)
- Harry Potter (serija knjig)
- Hišica na drevesu (serija knjig)
- Odprava zelenega zmaja
- Vsi ti brezupno obupni otroci (serija knjig)
- Gora odmevov
- Pridna punca (serija knjig)
- Štoparski vodnik po Galaksiji
- Animus (serija knjig)
- Stare grške bajke
- Božič Hercula Poirota
- Sposojena babica Štefi
- Ronja, razbojniška hči
- Čarovnice
- Skriti princ

Priporočilni bralni seznam učencev 8. razredov:

- Dnevnik nabritega mulca (serija knjig)
- Kit na plaži
- Kapitan Gatnik (serija knjig)
- Pasji mož (serija knjig)
- Zgodbe o Prešernu
- Grozni Gašper (serija knjig)
- Garfield (serija stripov)
- Peščeni planet
- Babica barabica
- Preživetje
- Stare grške bajke
- Mali princ
- Harry Potter (serija knjig)
- Gospodar prstanov
- Kekec
- Poletje, ko sem postala privlačna
- Pridna punca (serija knjig)
- Twilight (serija knjig)
- Fant, krt, lisica in konj
- iBoy (v angleščini)

Priporočilni bralni seznam učencev 9. razredov:

- Ugly love (v angleščini)
- Lost in the never woods (v angleščini)
- Body check (v angleščini)
- If he had been with me (v angleščini)
- Haunting Adeline (v angleščini)
- Ronja, razbojniška hči
- Harry Potter (serija knjig)
- Pojdi z mano
- X-Men (serija stripov)
- Garfield (serija stripov)
- Erazem in potepuh
- Moje življenje
- Prebijanje ledu

LITERATURA

Knjižni viri, članki:

- Blatnik, Andrej; Gerčar Jaka; Kovač Miha; Rugelj Samo: Knjiga in bralci VII, Bralna kultura in nakupovanje knjig v Sloveniji v letu 2024. Ljubljana: UMco, 2024.
- Newman, Nancy: Vzgajanje strastnih bralcev, 5 preprostih korakov do uspeha v šoli in v življenju. Maribor: Hiša knjig, Založba KMŠ, 2017.
- Pečjak, Sonja: Psihološki vidiki bralne pismenosti: Od teorije k praksi. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2010.
- Literatura: leksikon. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2009.
- Kos, Janko: Literarna teorija. Ljubljana: DZS, 2001.
- Poučevanje branja v Evropi: okoliščine, politike in prakse. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, 2011.

Spletni viri:

- Z branjem ne vzgajamo le akademsko uspešnega otroka, ampak tudi človeka za življenje v skupnosti - <https://www.rtv slo.si/kultura/knjige/z-branjem-ne-vzgajamo-le-akademsko-uspesnega-otroka-ampak-tudi-cloveka-za-zivljenje-v-skupnosti/536329> (30.11.2024).
- Bralna pismenost: osnovnošolci bi morali brati staršem - <https://old.delo.si/novice/slovenija/bralna-pismenost-osnovnosolci-bi-morali-brati-starsem.html> (30.11.2024).
- Branje knjig lahko podaljšuje življenje - <https://vecer.com/v-nedeljo/branje-knjig-lahko-podaljsuje-zivljenje-10266744> (30.11.2024).
- Dejavnosti za spodbujanje pismenosti otrok in mladostnikov - <https://druzina.pismen.si/dejavnosti-za-spodbujanje-pismenosti-otrok-in-mladostnikov-7-15-let%e2%80%8b/> (30.11.2024).
- Mladostnik bere - <https://www.likovni.kopija-nova.si/klub-ajda/koristne-in-uporabne-vsebine/beremo/mladostnik-bere> (30.11.2024).
- Bralna značka – zgodovina – začetki - <https://www.bralnaznacka.si/sl/onas/zgodovina/> (30.11.2024).
- Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS - <https://www.bralnaznacka.si/sl/> (30.11.2024).
- Domače branje pri pouku književnosti v 1. in 2. vzgojno-izobraževalnem obdobju https://skupnost.sio.si/pluginfile.php/1341994/mod_resource/content/1/Doma%20C4%8De%20obranje%20pri%20pouku%20knji%C5%BEevnosti.pdf (30.11.2024).
- Bralna pismenost in bralna kultura - <https://www.gov.si teme/bralna-pismenost-in-bralna-kultura/> (30.11.2024).

PRILOGA

ANKETNI VPRAŠALNIK

Pozdravljen/a!

Sva Miša in Klara, učenki 6. razreda in pripravljava **raziskovalno nalogo o bralnih navadah učencev v okviru slovenskega jezika in književnosti**. Prosiva, da anketo izpolniš čimbolj iskreno in resno. Anketa je ANONIMNA. Veseliva se tvojih odgovorov.

Hvala za tvoje sodelovanje in lep dan še naprej! 😊

SPOL: **Ž** **M** **(obkroži)**
(napiši)

RAZRED: _____

1. **Ali rad/a bereš?** (obkroži samo eno)
 - a) DA
 - b) NE

2. **Ali meniš, da branje izboljšuje tvoj besedni zaklad?** (obkroži samo eno)
 - a) DA
 - b) NE
 - c) NE VEM

3. **Kako pogosto bereš?** (obkroži samo eno)
 - a) Vsak dan
 - b) 1× na teden
 - c) 3× na leto
 - d) Drugo: _____ (napiši)

4. **Katere zvrsti knjig bereš?** (obkroži samo eno)
 - a) Stripe
 - b) Grozljivke
 - c) Romantične knjige
 - d) Znanstveno fantastične knjige
 - e) Kriminalke
 - f) Pustolovske knjige

5. **Ali knjige bereš zaradi šole (bralna značka in/ali domače branje) ali zaradi sebe?** (obkroži samo eno)
 - a) Zaradi šole
 - b) Zaradi sebe

6. Koliko strani približno imajo tvoje knjige, ki jih bereš? (obkroži samo eno)

- a) 0-50
- b) 50-150
- c) 150-300
- d) Več kot 300

7. Kaj te pri branju knjig najbolj pritegne? (obkroži samo eno)

- a) Naslov knjige
- b) Napeto dogajanje
- c) Dejanja in usoda glavne književne osebe
- d) Jezik in slog pisanja

8. Kako ti gre branje? (obkroži samo eno)

- a) Berem zelo počasi in se mi pri branju zatika
- b) Berem kar v redu
- c) Berem zelo dobro, brez napak
- d) Berem prehitro, zato se mi pri branju zatika

9. Katero prebrano knjigo, ki ti je bila všeč, bi priporočil/a drugim?

_____ (napiši eno)